

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Hétfő

9. szám.

Pest, april 30. 1849.

Berúra derű.

Folyó év május 1-től december végig a **Marcius Tizenötödikére** ezennel előfizetés nyitattik. — Előfizethetni a kiadó hivatalban (Országut Kunevalderház) és minden álladalmi postahivatalnál. — Előfizetési ár: Budapesten házhozadásal 5 fr. postán borítékban küldve 6 fr. p. p.

Hónapos előfizetést csak helyben, s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadunk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. fizetetik.

Hadi tudósítások.

I.

Bayer ezredes s Görgey hadvezér táborvezérkari főnökeknek tudósítása a nagyendrői fő hadi szállásról april 20. déli 12 órakor.

A tegnapi nap fegyverekre nézve igen dicső nap vala. Az ellenséges hadsereg Wohlgenuth tábornok vezérlete alatt 22 ezer főből álló hat dandár Esztergomból felfelé indula, hihetőleg azért, hogy a Garam folyóni átkelésünket meggátolja.

Az ellenség april 18. estéjén Nagy-Sarlóig ért s Fajkúrtig kiterjeszkedett.

Tegnap korán reggel haladék nélkül megtörtént az általános megtámadás, melyre következett a véres csata, mely reggeli 10-ed fél órától esti 6 óráig tartott. Az ütközet Damjanics hadtestének gyalogsága által N.-Sarlóra irányzott erős, és háromszor ismételve megújított szuronytámadással kezdődék, melyet a számszerint nagyobb s kedvezőbb helyzetben volt ellenség ki nem állott, s ezzel a helység elhagyására erőszakoltatott.

Az ellenség minden ponton megveretett, hadsorai szétvágattak, és vad futásban Esztergom és Komárom felé kergettették.

Mind a három hadtestünk vetélkedett egymással bátorságban, hősiességben, és magok kitüntetésében, s illy módon azon legfényeseb sükert eredményezték, hogy hadi győzelmű jelül, a mint eddig tudunkra esett, 1000-en felül lettek foglyaikká, ezek közt számos tiszték; elfoglaltunk továbbá egy ágyút, igen sok fegyvert, két ló-, 20 szertárszekeret és 130 lovat.

Vesztségünket pontosan nem tudhatom, több tisztjeinkkel együtt mintegy 300 emberre tehetem azt.

Az ellenség közül, futása közben igen nagy szám vagdaltatott le, különösen az Ollmütziből épen akkor érkezett gránátosok tömegben estek el, kiknek holt testeikkel fedve van a harcmező.

Az ellenséges hadsereg két dandárt kapott Bécsen át megerősítésül, s ezt az Esztergomban levő erejével vezette az ütközetre.

Az említett fővezéren kívül jelen voltak: Ramberg, Jablonovszky, Teissing s néhány más tábornokok.

Ezen fényes győzelmünkről részleteket még nem adhatok, mert az ütközet késő estig tartott, a hadtestek nagy kiterjedésben táboroztak, s most is épen előhaladnak s üzik az ellenséget.

Minden kitüntetések között Klapka hadtestének 17-ik honv. z.-alját említem, mely ritka hősiességgel vívott, valamint az öszszes tüzéség is megérdemli a dicséretet.

A Pesten levő ellenséges hadseregről legutóbb vett értesitésem az, hogy 18-án egy erős osztály indult ki Budáról teljes tábori zenével Vörösvár felé. Kétségen kivüli, hogy az ellenség erejét ellenünk most már Esztergom vagy Komárom felé központosítja, hol még heves ütközetünk leend.

Görgey Herman őrnagy hadtestével april 18-án Selmeczet az ellenségtől megtisztítja s közülök 18-at ejtett fogolyul.

II.

Görgey tábornok fővezér koltai főhadi szállásáról april 21-ről következő jelentést intézetta kormányzó elnökhöz.

Nagy-Endrőről irt tegnapi jelentésemet még a következőkkel egészítem ki: Az ellenségnek megveretése, melyet Nagy-Sarlónál és Mállasnál szenvedett, általános volt.

Ide és Jászfalu felé vonulásunkban az utakat fedve találtuk ruha s más felszerelési szerekkel, különösen jó használható fegyverekkel, melyeket a gyalogság között azonnal szétosztaték, a kiegészítendő fegyvereket pedig Lévára küldöttem.

A már megemlített diadaljeleken kívül elfoglaltunk egy gyalog zászlóaljbeli zászlót. Az erősen megszállott Nagy-Sarló helységnek ostrománál az 1-ső hadtest (Klapka) gyalogsága szintén dicséretes részt vón, valamint a tegnapi jelentésemben e g y e d ü l feljelenített III. hadtest (Damjanics) is, miért is kitüntettet hősiességeért amaz is minden dicséretet érdemel.

Foglyokat még folyvást tömegestől hoznak; számuk haladja már az 1200-at, s hihető, e vidék erdőségei közt még igen sokan lehetnek elszórva.

Táborunk szelleme kintünöleg jó. A győzelem lelkesíti s élteti a hazának minden harcósát, kik példátlan kitűréssel szenvedik a háborúnak min-

den viszontagságait és nehézségeit s vidor kedvvel néznek a jövő események elébe.

Egy osztrák tisztnek elfogott hivatalos levelei, mint szintén a hadi fogoly tiszték állításai szerint bizonyos az, hogy Windischgrätz az osztrák sereg fővezérletét önkénytelen letette és b. Weldennek adta át; maga pedig Ollmützbe utazott. B. Welden szertábornok a nagysarlói és mállasi ütközetnél személyesen vezérelte a sereget.

Debreczen april 25. 1849.

III.

Kivonat Bem altábornagy hivatalos jelentéséből.

Káránsebes april 17-én. Elnök úr! Itt vagyok Káránsebesen, melyet épen most foglaltunk el, miután az ellenséget Vaiszlónál megvertük, ki, miután mintegy 50 halottat vesztett s 2 ágyuját elvettük, futásnak eredt és elhagyta e várost, melyet mi aztán ellentállást nélkül foglaltunk el. Az ellenség ereje 2000 sorkatonaságból 15 ágyuból állott.

Ezen foglalásnak hasznai igen nevezetesek, mert elváltuk az egyenes összeköttetést Orsova és Temesvár közt s uralvá lettünk a Ruszkabányai öntődéknek; ezek látták el csaknem az ellenséget golyókkal, most minket fognak ellátni, naponkit több 100-ra menő mennyiségben.

A mi ezen expeditiónál leginkább gyönyörködtet, az, hogy tűzbe nem vezetem többet 9 század székely ujoncznál, kik jóformán most voltak először tűzben, igen vitézül állták a sarat s megverték az ellenség gyakorlott sorkatonáit.

A bánáti határőrvidékiek tegnap közeli estünkör elhagyták lakásaikat, de ma már seregestől jönnek vissza, bámulva kegyelmisségünket, hódolatukat nyilvánítva; nem hiszem, hogy az osztrákok itt többé bolondokra akadjanak.

Lugos apr. 19. Elnök úr! Lugoson vagyok, fogadtatásunk, melyben itt részesülünk, tele van enthusiasmmussal, ez annyira megyen, hogy a papság főnöke letérdelt az utcán szabadságát idvezleni. A Lugost megszállva tartott ellenség közelgetésünkre futásnak eredt, én kergettetem lovasságom által mind a két uton Temesvár felé; biztosítom elnök urat, hogy egy percet sem fogok elveszteni, miszerint az ellenséget összetörhessem, csak azt sajnálom, hogy az ellenség nem igen akar előttem megállani, most is szalad egész sietséggel Temesvár felé, és sajnálattal kell mondanom, hogy a futásban olyan nagy meztár, hogy nem vagyok képes őt utólélni.

Azonban gondoskodom, hogy két tűz közé kerüljön.

IV.

Szintay korm. biztos következő tudósítást küldött Bereghőlak korm. elnökhöz.

Podheringi tábor ápril 23-án.

A vereckei betörés folyó hó 19-én megtörténtén, a mennyben az ellenség 2 gyalog zászlóaljából és egy osztály lovasságból állott, a határszelen örökös csapataink, mellyeknek összes száma akkoron mintegy 1000 főnyi volt, a nagyobb erőnek ellen nem állhatván, folyton apró csatázások közt Munkácshoz közelfekvő Podhering helységbe húzódtok s a Latorcza hídjánál állomást vón, a hegyoldalon és hídfőnél 4 ágyú állittatván fel részünkről, az ütközet tegnap reggeli 9 órakor megkezdett s 4 óra hosszan tartott, kezdetben mindjárt jeles tüzeink az ellenségnek 1 ágyúját haszonvehetlenné tevék s kitünő ügyességök által az ellenség soraiban tetemes bomlást okozván, az ellenség előnyomulása meggátoltatott s hátrálni kényszerítvén, 10 szekeren vitte el halottait a csatatérről; főnyereményünk azon erkölcsi hatás, melly csapatunk soraiban az e napi győzelem által fogamzott, azonkívül néhány fogoly és fegyver esett birtokunkba, a csatát rendezte s vezényelte Martini őrnagy a 21. zászlóalj parancsnoka, kinek czélszerű intézkedései és kitüntetett bátorsága közméltánylást igényel. A csapat minden egyéne vitézségnek jeleit tanusította, csak egy pár győzelmes csata, melly ifjú katonaságunkat megedzze, s a 21-ik zászlóalj legvitézebb zászlóaljaink sorába lépend.

Az ellenség 1 és fél mértföldnyire vonult vissza, újabb támadásra készülve.

U. i. A kiküldött cirikálók épen most hozzák meg a jelentést, hogy az ellenség nemcsak Sz. Miklósig, hanem egészen Paszikáig visszavonult.

V.

Szintay János korm. biztos ápril 24-ről a kormányzó elnökhöz következő tudósítást intézett.

F. hó 22-ik napján Munkács városához legközelebb fekvő Podhering helysége alatt történt ütközetben a betört ellenség megverettvén, legnagyobb sietséggel visszavonult Gácsországba, vivén magával számos sebesülteit.

Az ellenség visszavonulásával bővebb tudomást nyerhetvén a csata részleteiről, hivatalosan jelenthetem; hogy a betört ellenség vezére b. Barko tábornok, az ütközetben ezen különben magyar származású vezér lova ellövetett, ezredes gr. Bubna pedig halálosan megsebesítettvén egy ágyú golyó által, sebeiben néhány óra alatt elhalt.

Visszavonulásában az ellenség gróf Schönborn magyar érzelmű derék tiszteit kirabolta, s hogy Gácsországba gyalázatos megveretésük szégyenét eltitkolják, gr. Schönborn egyik uradalmi tisztjétől elraboltak egy nemzeti zászlót, győzelmi jelül bemutatandót.

Ennyire ment az osztrák hadsereg elaljasodása.

Zabot és más szükségeseket a császár nevében nyugtatvány mellett vettek több helyeken.

Az ország kormányzó elnöke.

Mossuth Lajos

hazánk függetlenségi nyilatkozatát indítványozó beszéde April 14.

(Vége.)

Bizott tehát az austriai hitszegés abban, hogy a magyar hadseregek romjai, mellyek az országom imitt tengődtek volt, az armádia egységének eszméjét magosabbra becsülendik, mint a haza szeretetét, és nem fognak a sárga-fekete zászlók ellen küzdeni, mellyek alatt küzdöttek sokáig, és ha személyes bátorság s vitézség a dicső tettek sorába tartoznak, küzdöttek dicsőségesen, de fájdalom, küzdöttek gyakran a szabadság ellen! Azonban e számításában megcsalatkozott az austriai ház. A készületlen nép tömegestül állott fel, s 10—12 ezerével fogta el a fegyveres ellenséget, s míg Jellacsics csaknem Buda alá vonult, már a sukorói partokon annyi ereje volt a magyarnak, hogy ezen erő által az ellenség megveretve, fegyverszünetet volt kénytelen köldülni, a mit nagylelkűen magadánk neki, s a mit ő hitszegően megtört, s minden fegyverszünetnek azon feltétele ellenére, miszerint mind a két sereg előbbi posztíójában szokott maradni, ugynevezett Flankenbewegunggal kiszökött Bécs felé, seregeink utána mentek; bár sebesebben nyomultak volna utána! De Austriában nem csak le nem fegyvereztetett Jellacsics, sőt inkább seregei Bécs szabadságának leigázására felhasználván, levettették nyíltan az álarcot, s maga a császári fővezér császári seregekkel jött Magyarországra azon párttűtést nem csak védeni és oltalmazni, mellyet maga a császári ház szítogatott, hanem Magyarország leigázását be is végezni, s megindította seregeit, minden szomszéd austriai tartományokból s fellázasztott minden szenvedélyt, vadságot, embertelenséget, mi csak az országban feltalálható volt. S mintán annyi erő ellenében akkor még készületlenek lévén, a fővárost föntartani nem tudtuk, hatalmában elbizakodván, végre annyira ment, hogy Magyarországnak nemzeti lételét eltöröltöttek, s a magyar nemzetet a nemzetek sorából kitöröltöttek nyilatkoztatta ki martius 6-ki manifestumában. De mielőtt ezt tette volna, egy olly bünt is követett el, mellynél nagyobbat sehol a népek nem ismernek, azt t. i. hogy saját ügye mellett, saját alattvalói ellen egy idegen hatalomnak az oroszoknak fegyveres segítségét használta fel a népnek legyilkolására! s midőn a magyar nemzetnek státusétét eltöröltöttek mondotta ki, egyszersmind hazánknak területi épségét eldarabolá. Erdélyt, melly sokáig tőlünk elszakadva volt, de végre istennek hála a két nemzet közös egyetértésével, s az akkori királynak hozzájárulásával visszacsatoltatott, a magyarnak keblétől elszakította, sőt Erdélyben is a szászöldet közvetlen az austriai birodalomnak kiegészítő tartománya gyanánt nyilatkoztatta. A magyar koronától Horvátországot és Slavoniát elszakította, s Magyarországnak rácz vajdaságot alakítván, Magyarországtól külön testté változtatta. — Ezek szárazan a tények s merényletek, mellyek ellenünk elkövetettek. Már most kérdem én, lehető-e az, hogy valaha legkisebb pictással viseltesék a nép egy ollyan uralkodó ház iránt, melly a multaknak sok bünei után legközelebb ellenünk mind ezeket követte el. Én ezt uraim lehetetlen-

nek tartom, (Általános felkiáltás: Ugy van!) s azon véleményben vagyok, ha valaha még azon ház Magyarországnak fölött uralkodnék, nem találkoznék bíró az országban, ki a gyilkost, a rablót, a tolvajt, a gyújtogatót büntetni merje, midőn a trónuson ül a rabló, gyújtogató, gyilkos és tolvaj. (Közhelyeslés.) Az austriai háznak Magyarországnak trónusán ülése nem csak a jobb érzésnek, de az erkölcsiségnek azertetriprása volt az ember keblében. (Igaz.) S el kellene bomlani a moral minden kötelékének, melly a statusban az országot összetartja, s Magyarországnak rablók és haramiák országává kellene változni. Ennek kitenni egy országot nem szabad, ennek kitenni a nemzetet a legnagyobb bűn volna, melly nem csak határos az öngyilkossággal, hanem mondhatni, öngyilkolás! És kérdem én, ha olly méltányosak és mérsékletesek yalánk, hogy nem léptünk ki a forradalmi térére, hanem védelmeztük magunkat az igazságtalan támadás ellen, s védelmünkönél közből minden, a mi egy nemzet ellen bűn lehet, magának a nemzetnek az élők sorából ki törölése merénylete is, kérdem én, ha ezeknek ellenében a nép, erejének érzetere felébredett, nem tartozunk-e mi a magyar szabadságharcban elhunyt testvéreink szent emléke iránt azon tartozással, hogy a miért ők elvérzettek, annak jutalmát végyük el a nemzet számára; kérdem én, nem tartozunk-e mi nemzeti képviselők a nép iránt azon köteleességgel, hogy a nép, melly a kormány s az országgyűlés parancsára, nem csak örömet adja fiait a szabadságharcban elvérzeni, nem csak örömet viseli a hadjáratnak minden terheit, hanem egyszersmind készséggel s örömmel teszi ezt, nem köteleességünk-e nekünk megtenni azon lépéseket, mellyek magukban foglalják a biztosítást, hogy valamint az éretünk vérsz vitéz hadsereg, úgy az annyi áldozatokat hozott nép el fogja venni méltó gyümölcsét áldozatainak, s hogy a harcznak vége nem alku leszen, egyesek javának vagy dicsvágyának számára, hanem győzelem, a szabadság győzelme a nép és nemzet számára. (Leírhatlan hatás.) Uraim! a magyar nemzetet mérsékelt és óvatos nemzetek sorába fogja iktatni e napokra nézve a historia, mert mi mindekkoráig nem mondottuk ki e szót, melly szónak kimondásával más nemzetek szabadság harczait kezdettek, s akaratjukat nyilvánították, hogy többé rabszolgák lenni nem akarnak. De én azt gondolom, hogy ennek ideje már elkövetkezett. A népnek határozottsága, seregeink győzelmes előhaladása, és a hazafiúi s becsületbeli köteleességnek érzete azt sugaltatja velem, hogy itt van az idő, midőn ki kell mondanunk, hogy az austriai ház által a köztünk és közötté fenállott kapocsnak elszakítását a nemzet a maga népfelségi akaratával szentesíti, (Közhelyeslés; lelkes éljezés) s hogy a magyar nemzet fellép az europai statuscsalád sorába, mint önálló független hatalom, melly készületlenül találtatván a mult hónapok harcaiban ellenében azon hatalomnak, mellyet Európa legnagyobb hatalmasságai közé számítottak ennyi időn keresztül, nemcsak megtudta magát tartani a legnagyobb vészek közt, hanem elég erőt tudott kifejteni, hogy előtte fussanak az annyira elhíresztelt császári seregek; megmutatta, hogy a szabadságra méltó, hogy a szabadság-

ra elég erős. Most Magyarországnak ki kell mondaní, hogy akarata is van, ezen erejét a szabadságra, melyre méltó, felhasználni. (Helyes.)

Egyszersmind uraim ki kell ezt mondanunk azért is, hogy azeuropai statuscsalád, melytől magunkat elszakítottaknak semmi esetben nem tekinthetjük, tudja meg, hányadán érez, miképen gondolkodik, s mit akar a magyar! Azér ki kell mondaní, hogy az austriai ház árulása, hitegése s a magyar nemzet ellen fegyverfogása által elszakítván a közte és köztünk fenálló kapcsolatot, Magyarország uralkodására méltatlannak nyilvánítatik, s örökre számkivottotik: úgy más részt meg kell mondaní Európa népeinek, hogy midőn kényszerítve voltunk önvédelmünkért fegyvert fogni, s az annyi veszélyek közt vívott harcoknak ezen gyümölcsét elidegeníthetlen természetes jogainknál fogva magunknak decretáljuk: Európa népei irányában a békét és barátságot ohajtjuk, s tisztelni fogjuk minden nemzetnek jogait, de megkivánjuk, hogy a mieinket is tiszteljék. (Helyes.) Mert némelly hatalmasságok már ismét hozzá kezdenek nyulni azon taticához, melyet régóta szoktak követni, hogy elérjék diplomatiái ármányok utján azt, a mit fegyverrel nem tudtak elérni; congressust részint kezdettek, részint tartani szándékoznak a végett, hogy az 1815-ki bécsi congressus alkalmával megállapított elvek alapján rendelkezhessenek a nemzetek fölött, mellyek igazságos önvédelmükben vérzenek az önkény ellenében; akarnak rendelkezni a nemzetek fölött, mint rendelkezik a majoros a nyáj fölött, ide és amoda, csapva, darabolva, és szakítva szét országokat, vagy kapcsolván össze elemeket, mintha a nemzetek semmik nem volnának, mint allodiumok, mellyek felett a congressus osztozhatik. Nekünk uraim el kell foglalni Európában azon állást, hogy valahányszor az europai nemzetek hatalmának képviselői nem saját ügyök, hanem Európa ügyei fölött akarnak intézkedni, rólunk nélkülünk senki ne intézkedjék, hanem szavunk legyen azon kapcsolatnak kérdésében, mely köztünk és a civilisált Európa többi népei között fenáll, s melyet a jognak, méltányosságának s barátságos békének alapján a civilisatio előmozdításával összekötve fentartani legforróban ohajtunk (Helyes.)

Tehát mind a jog, mind a hazafui kötelesség, mind a körülmények állása, mind a hadsereg iránti méltányosság, a melly hadsereg megkivánhatja már, hogy a nemzet egyszer mondja meg, hogy míg a hadsereg vérzik, biztos is lehet abban, hogy senki ő felette alkudni nem fog olly feltételek mellett, melly feltételek végett nem volt volna méltó vérét ontani; és a kötelesség a nép iránt, miszerint a nép tudja, hogy elveendő áldozatainak gyümölcseit, melly a jóllét, szabadság és boldogság; én mind ez indokoknál fogva itt az isten templomában felhivom önöket uraim, nemzeti képviselők, hogy számot vetve isten, lelkiismeretük, s haza iránti kötelességükkel, vegyék bölcs tanácskozás és elhatározás alá indítványomat, mellyet a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

„Mondassék ki a nemzet nevében határozatilag:

1. Magyarország a vele törvényesen egyesült

Erdélyivel és hozzá tartozó minden országokkal, részekkel és tartományokkal egyetemben szabad, önálló és független europai statusnak nyilvánítatik, és ezen egész statusterületi egység feloszthatatlannak s épsége sérthetetlennek kijelentetik.

2. A Habsburg-lotharingiai ház a magyar nemzet elleni árulása, hitegése és fegyvert fogása által, nem különben azon merény által, miszerint az ország területi épségének eldarabolását, Erdélynek és Horvátországnak Magyarországtól elszakítását, és az ország önálló státuséletének eltörlését fegyveres erőszakkal megkísérteni, s e végett idegen hatalom fegyveres erejét is a nemzet legyilkolására használni nem iszonyodott saját kezeivel szaggatván szét, ugy a pragmática sanctiót, mint általában azon kapcsolatot, melly két oldalú kötések alapján közötté s Magyarország és tartományai között fenállott; ezen hitegő habs. loth. ház Magyarország, a vele egyesült Erdély, és hozzá tartozó minden országok, részek és tartományok feletti uralkodásból ezennel a nemzet nevében örökre kizáratik, kirekesztetik, és az ország területéről, s minden polgári jogok élvezetéből számkivettetik. A mint-hogy ezennel trónvesztettnek, kirekesztettnek és számüzöttnek a nemzet nevében nyilvánítatik. (Szónok, kezeit ég felé emelve mondja.) Ugy legyen Ámen! (Az egész templom magasztos lelkesedéssel Áment viszhangozott.)

3. Midőn a magyar nemzet elidegeníthetlen természetes jogánál fogva az europai statuscsaládba önálló s független szabad statusként belép, egyszersmind kinyilatkoztatja, hogy minden más statusok irányában, ha saját jogai nem sértetnek, békét és barátságot tartani, s különösen azon népekkel, mellyek ezelőtt velünk egy fejedelem alatt állottak, valamint a szomszéd török birodalmi és olasz tartományokkal jó szomszedságot alapítani s folytatni, s a kölcsönös érdekek alapján barátságos kötésekkel szövetekezni, elhatározott akarta.

Mielőtt a még hátralévő indítványt megtenném, méltóztassanak megengedni, hogy az itt felolvasott indítványok nyomán a megteendőnek némi indokolására egy pár szót mondjak.

Ha ezen indítványokat a nemzet képviselői elfogadják, és, a mit ohajtok, a kezökbe tett nemzeti hatalommal szentesítendik, ugy, az új kormányrendszernek kérdése az, a mi ez után következik.

Kormányrendszereket kidolgozni minden részleteiben nem egy percznek, nem egy napnak feladata; és a nemzetnek kötelessége, midőn egy nemzet jövődó kormányzat-formái felett határoz, magát kellőleg tájékozni nemcsak bent hanem tájékozni egyszersmind az europai nemzetek és conjuncturák irányában, miszerint mindenek felett ollyat tegyen, a mi szabadságát és függetlenségét az országnak megóvja és biztosítja; s egyszersmind ezzel kapcsolatban tegyen ollyat, tegyen annyit jót, a mennyi jót csak tenni a körülmények gondos megfontolása enged. Én a mondó vagyok, hogy a nemzetnek jövődó kormányformáit is senki más, mint csak a nemzet képviselői határozhatják meg. A melly perczben Magyarországon akadna ember, a ki urává akarna lenni e nemzetnek, a ki bármelly hatalmat mástól, mint

e nemzetképviseelői testület kezéből akarna venni, azon emberre uraim vigyázzanak önök, az egész nép, és soha semmi esetben ne tűrjék azt, hogy e nemzet felett más határozhasson valaki, mint e nemzet maga; (Köztetszés) hanem addig, míg a nemzet képviselői a körülmények megfontolásával a jövődó kormányzati rendszert minden részleteiben kidolgozandják, az országban kormányznak lenni kell, és mennél nagyobbak és nehezebbek a körülmények, annál inkább szükséges, hogy ezen kormány tagjai személyes felelősség mellett sáfárkodjanak a nemzetnek reájuk bizandó ügyével. Eddig a körülmények ugy hozták magokkal, hogy a honvédelmi bizottmány, mellynek én is uraim önök parancsából tagja és elnöke vagyok, testületileg kormányozta ez országot; hogy, miként teljesítettük kötelességünket, itélend felettünk a historia, valamint itélni joguk van önöknek uraim. Hanem, mi a nemzet által alakítandó s a személyes felelősség bázisára alapítandó új kormánytagok kezébe azon tiszta meggyőződéssel teendjük le azon sáfárkodást, melly eddig reánk hízva volt, hogy nehéz körülmények között tettünk legalább annyit, hogy a nemzet nemcsak nem veszett el, hanem hogy joggal, óvatossággal, méltányossággal elérhettük azon napot, mellyre nekem nem mint kormánytagnak, vagy elnöknek, hanem mint e nemzet egyik szolgájának s képviselőnek lélekismeretemmél számot vetve kimondanom lehet, hogy én elérkezettnek látom az időt arra, hogy önöket felhívjam: kimondani Magyarország státuséletének önállóságát, függetlenségét s az austriai hitegő háznak elkergetését. S hogy a körülményeket ennyire legalább vezetni tudta a honvédelmi bizottmány, ez, én nekem is, valamint tisztársaimnak, ha majd, a mit isten adjon reám nézve mihamarább, visszatérendek a szerény és szegény magánéletnek csendébe, hogy érezzem mint egyszerű polgár a törvények ótalmát és azon szabadság jótékonyságát, mellynek megtalmozásában magam is egyik csekély eszköz voltam a nemzet kezében, azon meggyőződést nyújtja nyugalomunk párnájául, hogy nem rontottuk el a nemzet ügyét, hanem segítettünk azon annyit, erejét nevelve, mennyire tehetségünk s a körülmények engedték: (Közmegelekedés, éljenzés.) Hanem, itt az idő, a midőn a collegialis kormányzati rendszer többé a jelenkor nagyszerű igényeinek meg nem felelhet; — itt az idő, a midőn nem olly kormány kell, a melly csak a háznak választmánya, hanem olly kormány, a melly egy kormánynak minden kellékeivel fel lévén ruházva, nagyobb körben, nagyobb hatalommal intézhesse a nemzet kormányzati ügyeit, de egyszersmind személyes felelősséggel is álljon az országgyűlés és az országgyűlés által a nemzet irányában, s ne fedezhesse magát azon palásttal, hogy ő egy választmány. Hogy ha másként tetszik az országgyűlésnek, másként határozhat, s azt mondhatja, hogy a collegialis kormányzatot akarja; — én nem! Midőn a nép viseli a terhet, vérzik ott, a hol kell, és midőn a nép adja az áldozatokat, akkor kell, hogy a kormány férfiai is fejikkel játszanak, ha meg tudnak feledkezni azon kötelességről, a melly kötelesség az ő hű kezökre bizatik; s azért mert illy felelősségre szükség

van, azt indítványozom uraim, hogy addig is, míg a nemzet a fenebbi indítványok alapján az ország kormányzati rendszerének minden részleteit megállapítaná, méltóztassanak ideiglenesen egy a személyes felelősségre fektetett kormányról gondoskodni aként, hogy annak tagjai bírjanak a kellő hatósággal és hatalommal a nemzet javát eszközölni, de egyszermind legyenek felelősek fejökkel minden cselekvésükért a nemzetnek, és a mely kormány ne legyen úgy alakítva, hogy akár folio akár duodez kiadásban valamely sine curista legyen között, de cselekedjék mindenki saját felelőssége mellett az elsőtől az utolsóig. (Közhelyeslés.) És ezért indítványom következő:

4. Az ország jövő kormányzati rendszerét minden részleteiben a nemzetgyűlés fogja megállapítani, addig pedig, míg ez a fentebbi alapelvek nyomán megállapítható, az országot egyetemes kiterjedésében egy kormányzó-elnök fogja a maga mellé veendő miniszterekkel ugy saját magának mint az általa kinevezendő minisztereknek személyes felelőssége és számadási kötelezettsége mellett kormányozni.

Méltóztassanak ezen indítványokat aként venni, hogy én itt elveket akartam csak kimondani, nem pedig az egész nyilatkozványt, melyet a netán ma hozandó határozatok nyomán kell formulálni, s ezért még szükségesnek látnám, hogy:

5. Ezen határozatokban foglalt elveknek nyilatkozványba foglalása s fogalmazása három tagból választmányra bizassék.

Tisztelt képviselők! Előterjesztettem indítványaimat. E nap Magyarország történetében talán mind ekkoráig élt napok között a legnevezetesebb leendő, hogy ha én nem hibáztam azon számításban, hogy mások is akként éreznek a haza irányában, a mint én érezni köteleységemnek ismerem. Én nem ajánlom önök pártfogásába uraim ezen indítványokat, sőt arra szólítom fel önöket, hogy félre tévén minden tekintetet a világon, pusztán Isten és önelkiismeretüktől s a haza iránti köteleységüktől kérve számot, vegyék bírálat s ítélet alá ezen indítványokat és ha úgy látandják, hogy ezen indítványok jók, tegyék le önök ma uraim Magyarország jövő szabadságának, jólétének, boldogságának alapját! (Általános lelkesedés, éljenzés!)

Pest, april 30.

Tegnap nagyszerű s nemében talán első nemzeti ünnep tanúi valánk. A Rákos mezején jeles Aulichunk hadtestének Szekulics derék alezredes alatt álló hadosztálya tábori misére gyűlt. A cél szent és nemes vala. Érdemjelt tüzni hősies 39-dik serezdünk, — az istenért ne nevezük többé

Don Miguelnek, — zászlójára, melyet az újabb csatákban mint mindig tanusított oroszsláni bátorságu, jutalmul vívott ki a hazától. Mice után Schwendner tábori lelkész röviden és velősen szónoklott, az ég áldását kérvén hazánkra, megszabadítójára Kossuth Lajosra, derék vezéreinkre, s köztök jelenlévő Aulich tábornokra és az egész vitéz hadseregére, s különösen a 39-ik ezredre s annak 1-ső zászlóaljára, mely ma illy szép jutalmat nyer. Ezután Patay alezredes beszélt, röviden ő is és harcziás erővel. Üdvözle Kossuthot, a nemzet megváltóját, a jutalmazott vitézeket, kik mint szülöttei a Tiszán tuli rónáknak, hol a szabadság zászlója már annyszor emelték, ennek edzett harcziás, s kívánva, hogy zászlójok valódi keresztanyja a kivívott szabadság legyen, reá tüze az érdemjelt. A vitézek és számos nézőség éljenez gyakrau s lángoló érzellemmel harsogának ég felé, hallgassa meg a magyarok istene.

— Hentzi még uralkodik Budán, s fogatja az embereket, de úgy látszik csak pusztá gyakorlatban maradás kedvéért, mert többnyire mindjárt el is bocsátatja.

— A császári tisztek tódulnak szolgálatunkba, tegnapelőttig már 14 kapott utlevelet Debreczenbe.

— Bécsből teljesen el vagyunk zárva, sok forrástalan hír szárnyal zendülésről, s az 5% metalliquesek, melyek még néhány nap előtt 91 álltak 50 frtra. leszállásáról. Itteni bankirok azonban statuspapirosokat nem adnak s nem vesznek mert állásokról Bécsből semmi hírek sincs. Egy Bécsből tegnapelőtt érkezett utazó, a várost nyugalomban még, de legnagyobb ingerültségben hagyta el. A császári had előcsapatát s ezekre menő pogyászszekereit Öttevénytől Moson felé találta. — Adja isten, hogy hazánktól mindig ez irányban mozogjanak. A főereg Győrött lehe, mert ott hemzsegett az osztrák katonaság.

— Temesvár megadásáról még semmi bizonyos, de a hír folyvást fentartja magát. — Földváry Lajos Eszék vára egyik feladója, tegnapelőtt este szerencsésen elfogatott.

— Ma Soroksáron a 63-ik honvéd zászlóalj zászlófelszentelése ünnepeltetik. Zászlóánya a honáért szenvedő Batthyány Lajos lelkes neje volt.

— Ma vett, és fájdalom, biztos hír szerint, hős Damianicsunk, miután az ellenséget Komárom felett újra megverte, kocsija feldőlén, lábát törte, a seb ugyan — hála istennek — nem veszedelmes, de derék vezére szolgálatától hazánk néhány hétre fosztva leendő. Adjon neki a magyarok istene minél előbbi s teljes felgyógyulást, s vigasztalja a hőst addig egy hálás nemzet meleg részvéte.

3—2

Bécsi zongora-raktár.

Péter Vilmosnál váci utcában a nádor vendéglő mellett, folyvást nagy mennyiségben új és átjatszott bécsi zongorák a legjutányosb árun és kölcsönbe is kaphatók.

A legjobb hajnövesztő és hajvégsz gátló kenet.

Úgy a szőke, pirók és ősz haját, barkót és szakált sötétre színező miséggel is, újra készíltve kapható Pesten: Nádorutca. Sz. 208. A hátsó 1-ső emeletben sz. 12. köcsöge 1 és 2. pf.

3—2

Két 16 m. 1 h. nagyságu, 6 éves hámos, s egy 15 m. 1 h. nagyságu 6 éves lovagló lovak eladó, újter gr. Steinleinház 1. em. jobbra értekeződhetni erántok a tulajdonosnál.

Szilvórium és valódi verpeléti aranysárga dohány jutányosan kapható

Forster V. Lajosnál.
Lipótváros, Bélantca 249. szám.

Nemzeti színház.

Pest, hétfő, april 30-kán, 1849.

ESZTER ÉS DÁVID.

Vigjáték 2 felvonásban. Scribe után Somolki.

Rendező: Szentpéteri.

Személyek:

Fleur de Tange, báró kisasszony	Csercsér Natália.
Durocher báró	Szerdahelyi.
Gróf Durocher Victor, ennek rokona,	Szigeti.
lovaskapitány	Szentpéteri.
Mirolet, kárpitos	
Eszter, keresztleánya	Komlósi Ida.
Dávid, Mirolet első legénye	László.
	Inas.

Felvonások közt előfordulandó tánczok:

Első felvonás után: „Kettős táncz.” Kurz Antonia és Campilli által előadva.

Második felvonás után 1) „Hármas magyar,” tánczolja. Amon Róza, Viski Klára és Mikoláné. 2) „Komoly kettős” (pas de deux) Kurz-Antonia, és Sári Fanni által előadva. 3) „Oláh táncz: Morvai, Korcsák, Perrei, Mikola, Perron, és Campilli által.

Nyomatatai hiba. Tegnapelőtti számunk utolsó lapja második hasábján a 19-ik sorban Madarász László helyett olvasandó Madarasy László.

Megjelenik e lap MINDEN ESTE. Előfizethetni e lapra Pesten a Lukács László nyomdájában (Országuton Kunewalder-házban). — A vidéken a postahivataloknál. Egyes szám ára 3 kr. pp.